

← [Forrige artikel](#)

Besindig rebel

Kategori: [Anmeldelser](#)

Visninger: 273

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Ole Thomsen

Besindig rebel. Ludvig Holbergs liv og værk

Aarhus Universitetsforlag. 768 sider. 499,95 kr.

Af *Jytte Kjær Schou*

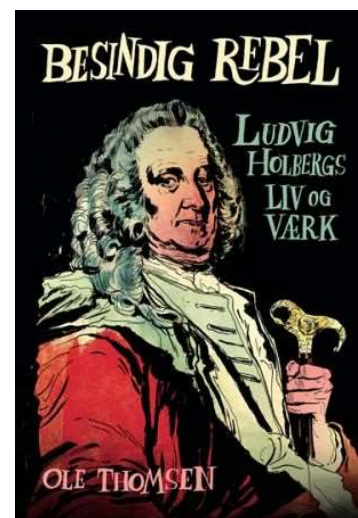
En omfangsrig, velunderbygget, akademisk monografi, der kaster nyt lys over Holbergs liv og værker.

Ole Thomsen er klassisk filolog. Han anlægger et holistisk syn på Holberg og viser, hvordan Holbergs liv og værker, der bredte sig over mange genrer, hænger sammen. I sin nyfortolkning trækker han på mange kilder, ikke mindst Holbergs selvbiografi, som han selv har oversat fra latin, men også hans øvrige værker. Han inddrager desuden Holbergs inspirationskilder, som f.eks. de antikke forfattere, og han kaster et kritisk blik på litteraturen om Holberg. Hele monografien er spækket med citater, der belyser Ole Thomsens vurderinger.

Den tilsyneladende selvmodsigende titel passer godt på Holberg. Ganske vist var han en skarp samfundsrevser, som ikke gik af vejen for at kritisere vigtige institutioner i samfundet, som f.eks. præsteskabet og universitetet, men han var ingen samfundsomvælter. Han kæmpede for ytringsfrihed og kvinders ligeret, men var pragmatisk nok til at besinde sig, ligesom han fandt sig til rette under enevælden.

Forfatteren har øje for det psyko-somatiske aspekt og påviser, at Holbergs helbred spiller en rolle for forståelsen af ham. Han var en sygelig splejs med et kolerisk temperament, men han havde en fin kropsfornemmelse, som han stolede mere på end lægernes råd. Han var en selverkendt hypokonder, der gjorde sin egen hypokondri til genstand for analyse. Han var en mælkesøbende bogorm, vægelsindet, asocial og en melankolsk sortseer, men han led også af reelle fysiske sygdomme. Hans smerter flyttede rundt i kroppen og gav ham aldrig ro. Ole Thomsen viser, hvordan Holbergs melankoli og kreativitet hænger sammen, for Holberg lod sig ikke standse af sine mange skavanker. Han løftede sit tungsind ved at skrive satirer og brugte sit koleriske temperament som drivkraft.

For Holberg gjaldt det i alle livets forhold om at være kritisk undersøgende. Selv religionen skulle kunne tåle en nærmere granskning. Holbergs tro var ikke baseret på at tage alle Bibelens ord

bogstaveligt. Han plæderede for en frugtbar åndssmidighed og en modtagelighed for højere visdom. Han syntes i høj grad at være bevidst om det uperfekte menneske. Han betragtede passioner som en uundgåelig del af den menneskelige natur. Ikke som et onde, men de skulle holdes i ave, så de kunne fungere som en nyttig drivkraft.

De fleste af os kender bedst Holbergs komedier, og det er da også med dem, han har skrevet sig ind i verdenslitteraturen. Han var moralfilosof, men afskyede det belærende og skolemesteragtige. Han anså sine komedier som meget mere velegnede til at liste lidt moralfilosofi ind. Han var på den ene side den bedrevidende digter, på den anden side gennemskuede han sig selv som en elendig rollemodel, humørsyg og med en kort lunte.

Bogen kommer ind på utroligt mange aspekter af Holbergs liv og værker. Forfatteren er sprænglær, og bogen er meget videnstung med et stort noteapparat og en omfattende bibliografi. Det er umuligt at yde bogen retfærdighed med en enkelt hurtig gennemlæsning. Den kræver fordybelse, men for den virkelig interesserede med de rette forudsætninger er den en guldgrube af viden. Monografien vil blive stående som et hovedværk, og læseren sidder tilbage med indtrykket af en avanceret 1700-tals tænker, der har meget at byde på for nutidens læsere. En europæisk oplysningsfilosof og universel humorist, der beskedent betragtede sit livsværk som menneskeligt og kunstnerisk mangelfuldt.

Man skal dog ikke fortvivle, hvis man ikke har nogen særlig baggrundsviden, for Holbergs komedier henvender sig til alle. Man kan sagtens nyde dem på teatret, hvor publikum kan le med og le af personernes, og deres egne, dårskaber. Det er ikke så ringe endda, og vist nok helt i Holbergs ånd.

[Historie-online.dk, den 13. marts 2024]

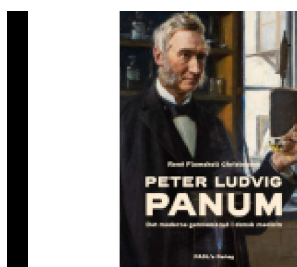

← [Forrige artikel](#)

SE RELATEREDE ARTIKLER

**SCHALBURG - EN
PATRIOTISK
LANDSFORRÆDER**

PETER LUDVIG PANUM

ET LIV TIL SØS

Museumsnumre 72 - Aviskiosk

Ole Mortensøn fortæller om telefon- og aviskiosker

TV-tips, uge 12, 2024